

Bro N 398
2

*Omwenteling in nieuwe stijl
Verandering van Mens en Maatschappij
opdat Welvaart en Wereldvrede
mogelijk worden in de 2e helft van de 20ste Eeuw*

BEGINSELVERKLARING

VAN DE

SOCIALISTISCHE

UNIE

NEDERLAND

Inleiding

Op onze millioenen jaren oude aarde leven thans meer dan tweeduizend millioen mensen. Zij allen zien zich telkens weer geplaatst voor de vraag hoe zich te voorzien van voldoende voedsel, onderdak, kleding, bestaanszekerheid en veiligheid. Het antwoord ligt besloten in de wijze, waarop zij hun onderlinge betrekkingen zullen regelen, de voortbrenging zullen verzorgen en de verdeling van het voortgebrachte zullen tot stand brengen.

De eerste belangrijke stap op de weg, die leidde van zwerven, kou, honger en gebrek naar geregelder behoeftenbevrediging, bestond in de overgang van een jagers- en voedselzoekersbestaan naar het beoefenen van de landbouw. Dit betekende zorg voor de toekomst, het einde van het zwerven, betere verzorging en daardoor gelegenheid tot meerdere geestelijke ontwikkeling.

Door de landbouw toch, zien de stamgemeenschappen kans om zich door arbeid op min of meer geregelde wijze voedsel te verschaffen, zich te huisvesten, enz. Zodra dit geschied is, komt er bij sommige stammen een zekere welvaart, eindelijk zelfs betrekkelijke rijkdom op. Dit verlokt andere, afgunstige, heerszuchtige en dus primitieve stammen tot krijgstochten, waarbij men het begeerde wegrooft; zij gaan zelfs over tot invalsoorlogen, waarbij zij zich in het gebied van de zwakkere stam als uitbuiters vastzetten. Er ontstaan staten, waarin klassesetelingen voorkomen. De arbeidsverdeling schrijdt verder; er komen handelaren, zeevaarders, ambachtslieden en de techniek ontwikkelt zich op de lange duur. Persoonlijke bezitsverhoudingen ontstaan, meerdere klassen en standen vormen zich. Klassen, die elkaar bestrijden zodra er grote belangenverschillen ontstaan, waarbij klassen uitgeschakeld worden als op de grondslag van een nieuwe, meer welvaart scheppende productiewijze, een nieuwe heersende klasse ontstaat, die de oude verdringt. Al naar de voortbrengingsmethoden veranderen, wijzigen zich ook de klassen, de bezitsverhoudingen, de belangen en de partijen. Zo zien wij in de geschiedenis de mens als patriciër en plebejer, grootgrondbezitter en lijfeigene of slaaf, handwerksman en werkplaatsbezitter, fabrikant, bankier, kapitalist en arbeider.

Elke klasse, die een maatschappelijke rol te vervullen heeft, vindt daarin de rechtsgrond voor haar bestaan. Het is hoofdzakelijk de leidende klasse die de geestelijke bovenbouw scheidt, die gevormd wordt door de opvattingen over economie, politiek en cultuur.

Afgezien van de leefwijze in de primitieve stam of familie, komt men tot de erkenning, dat de geschiedenis der mensheid er een is van klassebotsingen, waarbij òf als resultaat van de conflicten volkeren met hun beschaving ten onder gaan, òf uit het conflict een hogere vorm van productie en verdeling te voorschijn treedt.

Zolang de elementaire behoeften van alle klassen in een maatschappijvorm bevredigd kunnen worden, treden er geen grote spanningen op. Het evenwicht wordt echter verbroken, wanneer de bezitsverhoudingen een rem gaan vormen op de verdere ontwikkeling. Als de leidende bezittende klasse de ontwikkeling niet meer dient, ontstaan spanningen, die zich ontladen in een belangenstrijd, welke tenslotte gewonnen wordt door de klasse, die door aantal en bewustheid de koers van de verdere ontwikkeling bepalen zal, waardoor een oplossing van de onmiddellijke problemen gevonden is. Zolang bestaanszekerheid, veiligheid en voldoende welvaart niet voor allen bestaan, zullen de slechtstbedeelden een beeld voor ogen hebben van een maatschappij, waarin voor allen genoeg wordt voortgebracht en de verdeling rechtvaardig zal zijn.

De strijd voor het Socialisme, die nu reeds meer dan honderd jaren in de kapitalistische maatschappij gevoerd wordt, is een uiting van het, door alle eeuwen heen steeds weer oplevende, verlangen van de mens naar een toestand van voorspoed, harmonie en geluk voor allen.

De grondigheid, waarmee in die strijd met maatschappelijke en geestelijke onvolkomenheden wordt afgerekend, zal de mate van het succes bepalen.

De laatste honderd jaren van maatschappelijke ontwikkeling en strijd voor betere levensvoorwaarden hebben de blik van miljoenen verruimd. De technische revolutie en de vermaatschappelijking van de arbeid maken de geest van de mens rijp om maatschappelijk te denken. De door de techniek geschapen mogelijkheden brengen hem op de vraag, hoe hij bezits-, productie- en distributieverhoudingen opnieuw kan regelen. Deze welvaart en vrede scheppende regeling is bedoeld, wanneer van Socialisme wordt gesproken.

De vredescheppende factor begint zijn werking daar, waar het „ieder voor zich”, de concurrentie en de oorlog als oplossing in de welvaartsstrijd van mensen aan hun eind gekomen zijn. De welvaartsfactor vangt aan, waar de kapitalistische bezitsverhoudingen met betrekking tot de grond en de productiemiddelen met de telkens weerkerende crises, die zij verwekken, worden opgeheven en vervangen door een Socialistische maatschappij.

De vermaatschappelijking van de arbeid zal het Socialistisch denken doen rijpen. Zich eenmaal van de strekking der maatschappelijke ontwikkeling bewust, kan de mens ook bewust in de loop der geschiedenis ingrijpen.

Het kapitalisme

Het kapitalisme is de maatschappijvorm, waarin de productiemiddelen (fabrieken, machines, transport. enz.) bezit zijn van een in aantal kleine klasse, terwijl de overgrote meerderheid van de bevolking ten opzichte van deze productiemiddelen bezitloos is. De arbeidersklasse moet de arbeidskracht als koopwaar tegen loon verkopen. De productie geschiedt niet in de eerste plaats om de behoeften te bevredigen, doch om winst te maken, want de meerwaarde van de gekochte arbeidskracht verdwijnt als winst op de bankrekening der bezitters.

De hieruit volgende opeenhoping van kapitalen opent de mogelijkheid bestaande ondernemingen te vergroten en nieuwe te vestigen. Het resultaat is de uitschakeling van elke verouderde productiewijze, het opruimen van kleine bedrijven of het inschakelen daarvan in groter verband. Het grootkapitaal, samengetrokken in reuzenconcerns en banken, slaat de grond onder alle primitieve vormen van productie en distributie weg. Het maakt het thans de mens onmogelijk zichzelf tot kleine bezitter op te werken, daar zijn concurrentiekansen miniem zijn. Met gebroken illusies wordt de massa in reuzenbedrijven als productiekraft ondergebracht; niemand levert meer een afgerond product voor een bekende koper af, doch iedere arbeider helpt door zijn arbeid aan onderdelen producten te maken, die voor de handelsmarkt bestemd zijn. Wij leven in het tijdperk der warenproductie. In dit totale proces gaan allengs de burgerlijke, individuele aspiraties en maatschappijbeschouwingen verloren en ontstaat het maatschappelijke (sociale) inzicht, dat de mens geestelijk rijp maakt voor de Socialistische maatschappijvorm.

Het kapitalisme is het best georganiseerde a-sociale systeem, dat ooit bestond. Het arbeiderskind wordt geboren in een voedsel-, huisraad- en kledingminimum. Zijn onderwijs is evenzo. Zijn loon is aangepast aan een minimaal levensniveau; wat er boven komt, verdwijnt als meerwaarde, winst, in anderen zak. Wie mensen laat produceren en hen per jaar niet in staat stelt het geproduceerde te kopen, kan rekenen op stagnatie. Eens is er dan „te veel” gemaakt en de man, die het produceerde, kan, werkloos geworden, met nog minder kans de jas kopen, die hij „te veel” maakte. Een oplossing acht men gevonden in het veroveren van afzetgebied van anderen. Dat is oorlog. Op het slagveld sterft de arbeider; zijn „vijanden”, die mee verbloeden, zijn voor het overgrote deel ook arbeiders.

Er kan worden vastgesteld, dat het kapitalisme in de laatste honderd jaar voor de massa minder onbewoonbaar is gemaakt. Niemand zal de materiële waarde daarvan ontkennen. Doch de bereidheid om voor een degelijke, afdoende oplossing te strijden, is erdoor verzwakt. De arbeidersklasse heeft met de rentekaart, kinderbijslag, ziekte-uitkering en ouderdomssteun echter twee wereldoorlogen en een moordende crisis op de koop toe moeten nemen. Indien de waan niet wordt verbroken, dat kleine hervormingen, verkregen door genoeg geen strijd, de eindoplossing zullen brengen, staat de arbeidersklasse de totale ineenstorting van haar bekrompen, egocentrisch leven te wachten.

Verwarring van de begrippen Staat en Gemeenschap

Zoals de weersverwachting, ontleend aan de natuurkrachten die werken op een bepaald moment, invloed heeft op de keuze van onze kleding, zo zal een „foto” van de krachten, die in de maatschappij en in de mensen werken, bepalen voor welk doel we kunnen strijden en hoe.

Conclusies uit 1848, getrokken door Marx, conclusies uit circa 1890, getrokken door Bernstein, hebben afgedaan, gezien het falen der oude arbeidersbeweging in het bereiken van het Socialistische doel. Slechts een nieuwe ontleding kan houdbare conclusies voor de toekomst doen trekken. Geschiedt dit, dan zal blijken, dat principiële structurele veranderingen nodig zijn, dat in onze dagen kleine hervormingsarbeid als doel zinloos is, thans, nu een oorlog mogelijk is, die het bestaan van **ALLE KLASSEN** zou bedreigen. Ook in de strijd voor het Socialisme kan geweld geen oplossing brengen. In deze strijd wordt een hoog moreel peil vereist. Slechts een klasse, die hiermee zeer bewust ernst maakt, zal een menselijk Socialisme scheppen of de beschaving zal ondergaan. De atombom dwingt ons meer eenheid te scheppen en geweldtoepassingen politiek af te leren.

De doelstelling van de hedendaagse „socialisten” is niet socialistisch, doch anti-privaatkapitalistisch. Dit is in alle 100 jaren strijd niet anders geweest. Dit doel heeft geestdrift gewekt, maar vandaag is het waardeloos voor de arbeiders. De kapitalisten hebben ook al geen angst meer voor het afschaffen van de ouderwetse vormen van privaatbezit van de voortbrengingsmiddelen.

De tijd van kleine fabriekjes en werkplaatsen is voorbij. De groei van het kapitalisme heeft sedert lang een eind gemaakt aan de doorgaans despotische kleine bazen, die de weinige knechts, die ze in dienst hadden, sterk uitbuiten. De reuzenmaatschappijen, de naamloze vennootschappen, de trusts en concerns, hebben slechts directeurs en een duizendkoppige menigte van aandeelhouders, die door de arbeiders in de bedrijven niet of nauwelijks worden gekend.

De socialistisch-gezinde arbeiders, die jaren geleden in de kleine bedrijven werkten, stelden zich tot doel de maatschappelijke bezittingen, de grond, machines, enz. in handen te brengen van de **gemeenschap**. De groeiende overheidsorganen van hun tijd konden zij niet zien als de regeringsvormen van de hun tegengestelde klasse. In de strijd tegen de klasse van persoonlijke bezitters van bedrijven, begeerden de arbeiders de overbrenging van dat bezit naar de staat, in de hoop de willekeur, de bestaansonzekerheid en de uitbuiting te remmen.

Dat het postbedrijf, de telefonie, de spoorwegen e.d. aan private bezitters konden worden ontnomen, lag echter geheel in de lijn der kapitalistische ontwikkeling: de productie zou hebben gestagneerd bij slecht beheer van die bedrijven. Het centraliseren van deze bedrijven liep parallel met het opeenhopen van kapitalen. Het kapitalisme zelf brak de macht van de private bezitters, doordat het reuzenbedrijven schiep, waarin de bezitters slechts als aandeelhouders, rentetrekken, konden fungeren. De staatsmacht, in handen van kapitalistische partijen, tast die nieuw ontstane eigendomsverhoudingen en rechten niet aan. De door „socialisten” geaccepteerde geleide economie, die met behulp van het staatsapparaat wordt doorgevoerd, leidt niet de economie — die immers aan kapitalistische wetten onderhevig blijft —, doch leidt de instandhouding van de bezitsverhoudingen, die mogelijk blijven maken, dat de arbeiders hun arbeidskracht **verkopen** voor een prijs, die lager is dan de waarde van de diensten die zij verrichten. Deze „socialisten” hebben het begrip **gemeenschap** met het begrip **staat** verward. De poging van de socialisten om het staatsapparaat door algemeen kiesrecht te veroveren, heeft pas zin, indien dit apparaat meegebruikt wordt om nieuwe organen in het leven te roepen, die de **socialisatie** doorvoeren. Indien het doel niet zo ver wordt gesteld, heeft elke **nationalisatie**, elke **aan-de-staat-brenging**, slechts de versterking tot gevolg van het kapitalisme.

Staatskapitalisme

Ringeloorde eens de baas de knechts bij de bepaling van hun loon, thans heeft de Staat belangrijke invloed bij de bepaling der lonen. Het persoonlijke element in de uitbuiting vervaagt steeds meer. De bezittende klasse schuilt achter het staatsapparaat weg. De kapitalistische burgerlijke partijen doen aan maatschappelijk en progressief werk. **De socialisten leven hun staatswaan tegen de privaatzitters uit.** In contracten, voorschriften, wetten, moet de bezittende klasse aan banden worden gelegd. Het kader der arbeidersbeweging bestudeert ijverig het burgerlijk recht en de staathuishoudkunde, om er maar uit te halen wat het kan, opdat de sociale verzekering beter worde.

Maar één ding staat vast. Al wordt het privaatkapitalisme vervangen door het staatskapitalisme, één zaak blijft ongeschokt bestaan: de afgeroomde winst, de meerwaarde van de arbeid, de uitbuiting, het door anderen bepaalde loon. De productie om winst te maken in plaats van de productie om in aller behoeften te voorzien. De concurrentie, de oorlogsconflictstof, dit alles blijft eveneens.

En al deze omstandigheden, die de sociale verzekeringen op drijfzand plaatsen, worden door de anti-privaatkapitalistische doelstellers niet bestreden, laat staan onmogelijk gemaakt. Dit laatste zal pas gebeuren, wanneer de economische wetten van het kapitalisme uitgeschakeld worden. Wanneer de productiemiddelen niet aan de staat komen of door het staatsapparaat beheerd worden, doch wanneer zij **gemeenschapsbezit** worden en deze **gemeenschap** het beheer gaat voeren. Wanneer de daartoe benodigde organen in het leven worden geroepen in beroep en bedrijf. Wanneer ieder werker **medezeggenschap** heeft en **mede verantwoordelijk** is. Wanneer **niet de partijleiders** het staatsapparaat bezetten en er slechts politieke democratie bestaat (waarmee te goochelen valt), doch wanneer **economische democratie** aan de macht van het kapitaal een eind maakt. Als de leus van de Nationalisatie vervangen wordt door de strijd om de **Socialisatie**.

De vakbonden, die oorspronkelijk van privaatzitters betere lonen konden bedingen of afdwingen, ervaren nu, dat de staat de lonen helpt vaststellen. Een door vakbondsstrijd ontstane wijziging in de lonen zou de gehele geleide economie in haar plannen schokken. Elke aanslag op het gereglementeerde loonpeil brengt de staat in beweging. De economische actie krijgt direct politieke betekenis.

De arbeider, die voor hoger loon strijdt, vindt niet langer de privaatkapitalist tegenover zich: hij botst tegen het staatsapparaat. Grote arbeiderspartijen spelen in de geleide economie van het staatsapparaat een niet geringe rol. De vakbondsleiders steunen de partij en de arbeider ervaart spoedig, dat zijn vakbond een verlengstuk van het staatsapparaat is geworden vanaf het moment, dat zijn politieke leiders de staat zijn gaan aanbidden en ongestoorde geleide economie zijn gaan voorstaan.

Zijn economische strijd is politieke strijd geworden, of hij wil of niet. Zodra de arbeider geestelijk afrekenet met de huidige politiek der reformisten, die het kapitalisme bewoonbaarder willen maken, en hij de rol van de vakbeweging als verzekeringsinstituut herkent, moet hij, als zijn wil tot verandering van de maatschappijvorm aanwezig is, in zijn economische en politieke strijd de grondslag leggen voor een nieuwe organisatievorm, die bij strijd en overwinning de vereiste voorwaarden schept voor die nieuwe maatschappijvorm.

Hij moet de weg naar **bedrijfsorganisatie** betreden.

De bedrijfsorganisatievorm is geen concurrente van de oude vakbewegingsvorm, zij is haar meerdere. De bedrijfsorganisatie maakt een eind aan de zaakwaarnemers in partij en vakbond; hier beslissen de arbeiders zelf. Zij kan slechts samenwerken met die politieke verenigingen, die de beslissende rol van bedrijfs- en beroepsorganisaties voorop stellen en aldus op het standpunt van de socialisatie staan.

Het principe der bedrijfsorganisatie geeft de gemeenschap haar nieuwe, democratische organen. Dit principe werpt vragen op, die betrekking hebben op de aanvulling der politieke democratie door er de economische aan toe te voegen. De democratie eist deskundigheid van alle werkenden, welke evenwel b.v. op technisch terrein niet als massale eis gesteld kan worden. Deze democratie kan daarom niet altijd met meerderheidsbesluiten werken; zij zal ook moeten functionneren met betrouwbare specialisten, die vrijheid van handelen behoeven en die deze vrijheid verkrijgen onder voortdurende contrôle.

In de totale democratie zullen de taken verdeeld moeten zijn. De waardebepaling van de eindproducten zal met gemiddelden moeten geschieden. Ook hier zal specialistisch werk moeten worden verricht door instanties op centraal niveau, doch onder contrôle van de basisorganen. Het verder ontwikkelen van de opvattingen betreffende het geruisloos functionneren der nieuwe organen in de gemeenschap, moet de voortdurende aandacht van de socialisten behouden. Hier helpen geen recepten.

De burgerlijke kapitalistische denkwijze in de arbeidersklasse vormt een rem in de strijd voor het socialisme

De arbeidersbeweging, die slechts een anti-privaatkapitalistisch doel had en daardoor in staatsaanbidding moest vastlopen, heeft met al haar macht in getal het socialistische doel geen stap naderbij gebracht.

Waar het socialistische doel vrijheid en menselijkheid betekent, kon ook de roep om dictatuur en geweld van radicaal reformistische socialisten het bereiken van het doel slechts schade berokkenen.

Het kapitalisme heeft na elk der laatste oorlogen in een doodscrisis verkeerd. Het werd niet door een socialistische maatschappijvorm vervangen, omdat de „socialisten” met de kans geen raad wisten bij gebrek aan een nauwkeurig beschreven eenheidscheppend doel. Wat is daarvan de oorzaak?

Terwijl van de kapitalistische klasse beweerd mag worden, dat zij haar middeléeuwse voorouders tot de vaklieden, de zakenlieden, de burgers kan rekenen, die al eeuwen geleden een bron van inkomsten hadden gevonden welke los stond van het grootgrondbezit, moet de arbeidersklasse haar voorouders in hoofdzaak zoeken onder de onmondige en ongeschoolde lijfeigenen en knechten: de massa uit het feodalisme. Terwijl de voorouders van de hedendaagse kapitalisten als klasse een zelfstandige rol speelden in de strijd tegen het feodalisme, trad de massa niet voor eigen doeleinden op, doch liep zij achter de bourgeoisie aan. Pas in de industrialisatieperiode van het kapitalisme kon zij als klasse optreden. Rationeel beschouwd moest zij toen voor het socialisme strijden, maar in werkelijkheid richtte ze zich op burgerlijke, anti-feodale doelen, doordat haar klassebewustzijn nog niet genoeg was verhelderd. De gedachtengang in de massa was vaak die van ontevreden, niet geslaagde kapitalistjes.

Streed zij een enkele maal — op onklare wijze — wèl voor een socialistisch doel, dan werd haar behaald succes spoedig met geweld door de bourgeoisie ongedaan gemaakt (Commune van Parijs 1871).

De reactie op eeuwenlange ontrecting der menselijke persoonlijkheid bestond dus vooreerst slechts uit de zucht zich persoonlijk te doen gelden, voor eigen rekening te werken en een veilig bestaan te veroveren. Dit is

niet socialistisch, wel burgerlijk en zolang deze, dus overwegend egocentrisch ingestelde houding van de arbeider niet verandert in een zeer sterk op het gemeenschapsleven ingestelde, waardoor de arbeidersklasse zal gaan strijden voor een leven zonder crises en zonder grote spanningen, zolang is er geen uitzicht op een principiële verandering der huidige maatschappij.

Van deze gezichtshoek uit gezien, is de socialistische beweging niet verburgerlijkt. Ze was van de aanvang af burgerlijk en dient te worden gesocialiseerd. Dat is mogelijk. Want het staat vast, dat het kapitalisme naar chaos leidt en dat socialisme de redding betekent.

De socialistische strijd is geen roep om wraak en wordt, anders dan de burgerlijke, niet gevoed door rancune en afgunst.

In doorsnee zijn de leden van de kapitalistische en van de arbeidersklasse als mens even goed en even slecht. Er zijn kapitalisten met sociaal gevoel en arbeiders die hyperkapitalistisch zelfzuchtig handelen. Daar de arbeidersklasse niet uit engelen bestaat en de kapitalistische klasse niet uit duivels, is er voor likwidatie van personen geen reden.

De deskundigen in het bedrijfsleven moeten hun positie in het socialisme gelegaliseerd zien. Alles moet beantwoorden aan de stelregel, dat, met overgangen, tenslotte ieder evenveel uit de maatschappij haalt als hij er in gebracht heeft door zijn arbeid, waaronder ook studie te verstaan is.

Met de eis, dat ieder, in welke vorm ook, de arbeid moet terugkrijgen, die hij gaf, is uitgesproken, dat het economische leven moet verankerd zijn in moraal en ethiek, zodat men daarin niet meer afhankelijk is van de meerdere of mindere goedheid van leiders in de economische sfeer.

Socialisme veronderstelt de arbeid, het verantwoordelijkheidsbesef van allen, dus ook de medezeggenschap van allen. Dit in tegenstelling tot de staats- en nationalisatie-tendenzen, waarbij in het gunstigste geval, leiders en beambten zich inspannen ten bate van de massa en die massa zelf passief blijft.

Het socialisme veronderstelt afdoende onderwijs en karaktervorming, in tegenstelling tot de schoolfabriek voor massaproducten, die de bezittende klasse fit houdt om de meerderheid met tekorten te laten leven. Geestelijk en materieel.

Socialisme is de breuk met het burgerlijke parlementarisme, dat 10 miljoen mensen doet besturen door 100 man. Het betekent raden in beroepen en bedrijven, die door gekozenen uit hun midden, het land bedekken met een democratisch beheersnet.

De vernieuwde socialistische arbeidersbeweging stelt de mens in het middelpunt

De in socialistische zin thans falende politiek van de oude arbeidersbeweging heeft overwegend de materiële behoeften van de mens in het middelpunt geplaatst. Dat was geen ijdel streven, daar het groeiende kapitalisme verhoging van het levenspeil mogelijk maakte en het moet worden gezegd, dat als er één reden is geweest om de arbeiders tot strijd te brengen onder een rode vlag, die reden wel gelegen was in de materiële nood van de arbeidersklasse in de vorige eeuw. Vergeleken met de toestand, waarin deze heden verkeert, treffen ons de geweldige verschillen tussen toen en nu. Lange werktijden van 12 en 16 uren per dag, tergend lage lonen, kinderarbeid, gezwoeg van vrouwen, een behandeling als die van slaven, gemis aan rechten op elk gebied, verstoken van normale ontspanning, bij economische stagnatie overgeleverd aan een ontorende bedeling, geboren om in de letterlijke zin van het woord zich krom te werken, zonder afdoende zorg bij ziekte en ouderdom, met alle geestelijke en lichamelijke degeneratieverschijnselen die aan zo'n toestand verbonden zijn. Zo ellendig was het gesteld met het proletariaat van een eeuw geleden.

Een der reacties op deze toestanden was een ontombare strijd lust van de sterksten, die, uiteraard door hun gevoel voor het menselijk recht, de opheffing van de materiële nood in het middelpunt moesten stellen. De pogingen, ondernomen om verbeteringen te brengen, slaagden doordat de ideële trek van het socialisme rechtstreeks verbonden werd aan de materiële belangen van elke arbeider persoonlijk. Socialisme betekende voor de deelnemenden aan de strijd de bereiking van een doel, dat, zo niet geheel dan toch grotendeels, van louter materiële aard was.

Begrijpelijk, doch niet van gevaar ontbloot. Het gevaar namelijk, dat na bereiking van het materiële doel, in de vorm van kortere werktijd, beter loon, meer sociale verzekering en betere behuizing, de voor dit doel in actie gekomenen de strijd zouden staken. De wil om het bereikte veilig te stellen door principiële strijd was nauwelijks aanwezig, hetgeen blijkt uit het feit, dat met de ontwrichting van het economisch leven door een wereldoorlog onvoldoende was gerekend. Na wereldoorlog I, na de crisis van 1929 en na wereldoorlog II begon de strijd om materiële verbetering opnieuw, zonder dat in de verdere doelstelling een eigen socialistisch antwoord op de wereldproblemen werd gegeven. Men had zich wel verdiept in de poging om aan betere levensvoorwaarden te komen, over de vraag

hoe het leven zelf veilig te stellen had men zich onvoldoende of niet verdiept. Reeds de theoretici van het socialisme bepleitten de noodzaak het doel verder te stellen dan de hoofdzakelijk geëiste verbetering in de materiële positie van de meerderheid der bevolking. Concreet kwam hun perspectief neer op uitschakeling, door de staat, van het privaatbezit der productiemiddelen. Zij realiseerden zich niet, dat zo goed als de feodale maatschappij, die zijn „rijksdag” van grootgrondbezitters kende, het kapitalisme het burgerlijk parlement en zijn staatsapparaat schiep voor eigen belangen. En dat het socialisme verminkt moest worden door het een bestuurs- en beheersvorm op te dringen, die bij het kapitalisme hoort en die voor het socialisme van onwaarde is. Van onwaarde, immers het socialisme behoeft een andere grondslag en anders opgebouwde centrale organen, waarbij niet partijleiders en ambtenaren doch veeleer het werkende volk zelf, in volle zeggenschap, de wetgevende en uitvoerende macht, in één hand samengetrokken, zou uitoefenen in democratische organen.

Zelfs zij, die zich bewust waren, dat naast verbeteringen structurele wijzigingen nodig waren, verklaarden zich voor het onbruikbare staatskapitalisme.

Kortzichtig en gemakzuchtig als de mens is, heeft ook de arbeider in zijn grote nood evenzeer in geld gedacht als de naar winst jagende kapitalist; daarbij heeft hij zich maar matig geïnteresseerd voor het lot van anderen. Persoonlijk of groepsgewijs verbeterde hij zijn positie, zonder te komen tot klasse-actie voor een verder liggend doel. Zo worden hem ook op gezette tijden de voordelen weer persoonlijk of groepsgewijs ontrukkt. Het kortzichtig eigenbelang heeft gedomineerd, de oorzaak der telkens weerkerende oorlogen en crises heeft hij niet ontdekt.

Het hoofdzakelijk streven der arbeidersklasse om het beter te krijgen, dat de vrucht was van een vrijwel totaal materialistische instelling, schiet tekort als het erom gaat regelingen te treffen voor de totale wereldbevolking. De arbeidersklasse heeft de materialistische instelling, die bij het kapitalisme behoort, sterk ontwikkeld; de maatschappelijke instelling is teruggedrongen. Het gemis aan deze maatschappelijke instelling speelt de arbeidersklasse thans geducht parten.

Terwijl de kans op een atoombomoorlog het oplossen van wereldvraagstukken eist, de spanningen moeten worden weggenomen en ieders zorg zich moet uitstrekken tot de hongerende massa van b.v. Azië, terwijl het geweld als oplossing van geschillen moet worden afgezworen, schiet juist op dat moment de arbeidersklasse tekort in algemeen, breed, minder bekrompen, menselijk denken en doen. We hebben thans te doen met mensen, die teveel aandacht besteden aan films, voetbal, meubeltjes, sociale verzekeringen, bridge-avondjes, radiogenot en sociaal aandoende onbenulligheden.

Juist op het moment, dat de mens voor de grootste uitdaging wordt gesteld om grote problemen menselijk op te lossen, blijkt hij een volleerd krentenweger te zijn, die voor zichzelf leeft en met een misdadig worden de liefde-loosheid en gemis aan sociale belangstelling de toekomst van kinderen en het lot van zijn medemens en negeert.

Vergeeten we niet, dat Hitler de kans kreeg massale bestialiteiten voor te bereiden, zonder dat de arbeidersklasse elders in beweging kwam! De Duitse arbeidersklasse had zich al aan de staat overgegeven en de zijde gekozen van hen, die de staatsmacht het meest consequent wilden en konden gebruiken, namelijk de fascistten. Zo dreigt de mens ook nu te falen, nu de geschiedenis hem uitdaagt de nauwe kring van zijn kortzichtig egoïsme te doorbreken.

Hij zal niet falen, als hij achter het direct materiële, de noodzaak ontdekt van solidariteit en maatschappelijk besef, die het nieuwe klimaat helpen scheppen, waarin oplossing van de huidige problemen alleen mogelijk is, in gezin, fabriek, kantoor of andere werkkring, natie en wereld.

Als hij zich opwerkt tot een waarlijk sociaal denkend mens, hij zich toerust met de kennis om de conclusies te kunnen begrijpen, die nu getrokken moeten worden en hij de morele en sociale maatstaven aanlegt, die hem voor verandering van de wereld bruikbaar maken. Als hij immuun wordt voor laag bij de grondse bekrompen belangenpolitiek, die hem zoet houdt met een aalmoes, dan zal hij tevens het verschil zien tussen moreel verantwoordde daden en kleinburgerlijk onvruchtbaar moralistisch gepraat.

En weer, als voor honderd jaren, zullen de sterksten moeten opstaan, nu niet om het louter materiële voorop te stellen, doch het algemeen menselijke. Want zonder dat gaat het bereikte met de profiterenden erbij in een derde wereldoorlog voor goed verloren. De socialistten moeten de mens in het middelpunt stellen in hun propaganda, die de menselijke geestesgesteldheid moet verheffen. En anderzijds moeten zij alles bestrijden, wat die verheffing in de weg staat.

In politiek en economie rekent men met minimaal verzadigde consumenten, die maximaal moeten presteren. De mens is het nummer in het schema, het lijdend voorwerp van macht en techniek, dat het kapitaal een week of een maand voorschot aan arbeid moet geven om een loon toegestopt te krijgen, waarmee hij op de gestelde tijd voedsel kan kopen waarvan de calorische waarde is bepaald, terwijl het geestelijk voedsel is aangepast aan de graad van zijn minimale kennis.

De socialistten hebben te strijden vóór de verheffing van de massamens en tegen alles wat de mens devalueert. Dit geeft de socialistten, die beschikken over een positieve instelling en concrete plannen, de gelegenheid precies

te omlijnen, wat zij in de huidige politieke en economische constellatie ten sterkste afkeuren.

Zonder afrekening met de gehele kapitalistische maatschappijvorm, komt men niet meer uit. Hiertoe is nodig, dat de politiek der socialistten zich richt op een doel, dat in de volgende punten is aangegeven:

1. Opheffing van het privaat- en staatsbezit der productiemiddelen. Slechts gebruiksgoederen zullen persoonlijk bezit zijn.
2. Het beheer der productiemiddelen en de distributie der producten worden uitgeoefend door de gemeenschap, die beschikt over de organen, die gevormd worden uit de bedrijven, beroepen en consumenten.
3. De ethiek van het socialisme zal verankerd zijn in de wettelijke regeling, dat evenveel goederen en diensten aan de gemeenschap onttrokken mogen worden als de geleverde arbeid aan maatschappelijke waarde vertegenwoordigt. De bedrijven zullen de goederen onder verrekening in arbeidsuren doorgeven, waarna, door de productiekostenberekening, een gemiddelde zal kunnen worden vastgesteld.
4. Daar er geproduceerd zal worden met het doel de behoeften te bevredigen, zal de productie uiteraard planmatig geschieden. Dit is een democratische aangelegenheid van de gemeenschapsorganen en heeft met beteugeling van de onplanmatigheid, zoals die in het kapitalisme voorkomt, niets te maken.
5. De verbetering en uitbreiding in aard en omvang van het onderwijs zal gericht zijn op de ontplooiing der menselijke persoonlijkheid, de verruiming van algemeen inzicht, socialistische moraal en productieve vaardigheid. Het onderwijs zal kosteloos zijn.
6. Gewetensvrijheid, vrijheid van godsdienst, vrijheid van meningsvorming en meningsuiting en van onderwijs zullen worden erkend.
7. Man en vrouw zullen maatschappelijk gelijk staan.
8. Allen die niet in staat zijn door arbeid in hun onderhoud te voorzien zullen zeker zijn van een menswaardig bestaan.
9. Allen zijn voor wet en rechter gelijk. Straf wordt vervangen door correctieve maatregelen.
10. In de betrekkingen met andere naties zal een vredelievende politiek gericht zijn op de redelijke oplossing van mogelijke geschillen. Aan elke regeling en samenwerking op internationaal terrein zal alle mede-

werking worden gegeven, voor zover de opbouw van een socialistische gemeenschap hiermede is gediend.

11. Voor deze grondbeginselen voeren de socialisten hun strijd zonder aanwending van geweld, deze strijd dienende door mede te werken aan het scheppen van die organisatievormen en die geestesgesteldheid, die onontbeerlijk zijn om het doel te bereiken en veilig te stellen.

Vrede, vrijheid, recht en welvaart

Niet aan een geloof, dat aan twijfel onderhevig is, ontleent de socialist de kracht voor zijn strijd. Het is het onaanvechtbare weten, dat hem de zekerheid geeft het doel te kunnen bereiken.

Voor het eerst in de geschiedenis der beschaving treedt thans een toestand op, waarin de beslissende stap zal moeten worden gedaan. De stap naar de afdoende regeling der menselijke betrekkingen op politiek, economisch en cultureel gebied. De stap naar de afschaffing van geweld als middel om geschillen op te lossen. De mens van heden leeft in de **originele** situatie, dat de toepassing van geweld niet de oplossing van het conflict ten gunste van een der strijdenden verzekert, doch veeleer de ondergang van alle bij een **oorlog betrokkenen**.

De geniale geesten, die de natuurkrachten aan hun wil onderwerpen en daardoor de geperfectioneerde vernietigingsmiddelen mogelijk maken, drijven de mensheid ertoe te komen tot een afdoende regeling van de onderlinge betrekkingen. Op politiek, economisch en cultureel gebied. Verdeeldheid in het atoombomtijdperk voert tot de totale ondergang. Slechts eenheid, mogelijk door een socialistische ideologie, kan de mensheid redden. Het kapitalisme, dat de mensheid in klassen uiteenrukt en concurrerende machten scheidt, die hun diplomatie naar de gewapende actie op het slagveld verplaatsen, dit kapitalisme is in het atoomsplijstijdperk een dodelijk gevaar geworden. De vredeswil der volkeren moet de kapitalistische machine kapot doen draaien. Voor het eerst in de geschiedenis komt de totale mensheid voor de uitdaging te staan de menselijke weg van het leven te verkiezen boven de barbaarse weg naar de ondergang. Deze waarheid brengt christenen in het socialistische kamp, door hun maatschappelijk inzicht en geloof gedreven. De strijd der socialisten is de strijd voor denken en leven in vrede. Hier is de omwenteling, de verandering in het denken van mensen, de voorwaarde voor de omwenteling in de structuur der maatschappij. Deze nieuwe geestesgesteldheid doet de socialisten steun bieden aan alle anti-koloniaal streven, spoort hen aan hun broeders in de onontwikkelde

gebieden te helpen. De socialisten verwerpen dan ook alle vernederingen, mensen met een andere huidskleur aangedaan.

De socialisten verheffen hun strijdmiddelen tot het verheven doel. Zij geloven niet aan de aanvalskracht van verouderde, barbaarse wapenen. Wapens kunnen slechts dienen tot politionele verdediging tegen reactionairen, die het rad der geschiedenis terug willen draaien.

Waar alle cultuur op minderheden berust, spreken de socialisten zich uit voor vereniging van hen, die het socialistisch program begrijpen, aanvaarden en tot uitvoering willen helpen brengen.

Zij verlangen van hun georganiseerde medestrijders, dus van elkaar, denken, offeren en strijden. Hun gemeenschap straalt het licht uit van de wetenschap, ze geeft het menselijke socialistische voorbeeld, erkent alle vrijheid in denken en discussie en verwacht de eenheid in het nodige. De socialisten gunnen ieder de vrijheid, die zij zelf verlangen; zij zijn derhalve democratisch. Zij zien af van dwang en verafschuwen leugen, laster, terreur en dictatuur.

Zij zien in de politieke democratie een der vele mogelijkheden om de wil van de massa tot uitdrukking te brengen. Strijdend voor de geestelijke en sociale verandering, respecteert de socialist de regels van de politieke democratie in het volle vertrouwen, dat alle pers-, onderwijs- en radio-onwaarheden ten spijt, het waarlijk socialistische woord zijn weg naar het hart en het verstand van het volk zal vinden.

De socialisten verklaren, dat de productiemiddelen in gemeenschapsbezit moeten overgaan en dat het beheer in naam en onder contrôle van de gemeenschap dient te worden gevoerd. Zij roepen de arbeidende mens op volgens de morele maatstaven te leven, die behoren bij die nieuwe wereld, waarin de mensheid ondanks gruwelen en tegenslagen altijd heeft geloofd. Een wereld van zorg voor elkaar, van arbeid en vrede. Een wereld, waarin wij ons verheffen boven de primitieve staat van angst, armoe en geweld. Werpen wij dan het egoïsme van ons. Ieders zorg voor het algemeen welzijn zal ons allen ten goede komen. Het normale eigenbelang moet samenvallen met het gemeenschapsbelang. Of wij dragen onze steen bij aan de socialistische strijd, of allen offeren alles in de laatste oorlog.

De geschiedenis daagt ons uit. De arbeidende klasse zal geen nieuwe wijn in oude zakken doen. Zij moet de organisatorische en politieke consequenties trekken. Het oude moet sterven, opdat er plaats kome voor het nieuwe. De noodzaak van de vernieuwing van de socialistische strijd, de doelstelling, de strijdmiddelen, de strategie, is al aangetoond door het falen van de traditionele arbeidersbeweging. Ze vervreemdt de strijders, sloopt de werfkracht en verlengt het bestaan van het kapitalisme, waarin ieder bedreigd is.

Reformisme en barricadenromantiek zijn de keerzijde van de kapitalistische munt.

De mogelijkheden voor vernieuwing liggen in de ontwikkeling zelf, die dwingend voorschrijft een antwoord te ontwerpen op crisis en oorlog. De wens tot vernieuwing leeft overal ter wereld. De arbeidersklasse moet het „ieder voor zich” loslaten, de motieven voor haar strijd zuiveren. De socialisten zullen door hun maatschappelijk gedrag een voorbeeld moeten zijn, de sociale en geestelijke verandering dienend, die, als deze zich massaal voltrekt, zal leiden tot het opzeggen van het vertrouwen in tijdelijke schijnoplossingen, die altijd ten koste van anderen worden verkregen.

De techniek zal dienstbaar gemaakt worden aan een harmonische gemeenschap, of ze zal de mensheid verpulveren.

De ontwikkeling jaagt naar deze omwenteling, die het doel van godsdienst en tot ideaal geproclameerd socialisme tot realiteit maakt.

Zo zijn dan ook in Nederland de strijders aangetreden om hun bijdrage te leveren aan de grote politieke, economische en ideologische slag, die niets meer of minder tot inzet heeft dan de vestiging van een Nieuwe Wereld. In hoofdzaak is hun zienswijze neergelegd in deze beginselverklaring, die de grondslag vormt waarop zij verenigd zijn in de Socialistische Unie.